

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



فهرست مطالب

۳۴	۹- محدودیت‌های وجودی انسان و سردرگمی
۳۷	۱۰- معناداری درد و رنج
۴۰	پرسش‌هایی درباره متن
۴۱	برای پژوهش و تفکر
۴۲	یادداشت‌های درس دوم

درس سوم: ویژگی‌های نبوت--۴۷

۴۸	الف) وحی
۴۹	تفاوت وحی با تجربه دینی
۵۰	ب) معجزه
۵۱	رابطه معجزه و قانون علیت
۵۲	تفاوت انبیاء با مرتاضان
۵۳	تفاوت معجزه با کرامت
۵۳	دلالت معجزه بر صلق پیامبر
۵۵	ج) عصمت انبیاء
۵۶	د) قرآن؛ معجزه جاوید
۵۷	اعجاز و طریقه
۵۸	اعجاز و طریقه
۵۹	اعجاز و طریقه
۶۰	ه) معراج
۶۱	و) خاتمیت
۶۱	دلایل ختم نبوت
۶۲	پرسش‌هایی درباره متن
۶۳	برای پژوهش و تفکر
۶۴	یادداشت‌های درس سوم

درس چهارم: یگانگی راه اسلام--۶۵

۶۷	زمینه‌های نظریه کثرت‌گرایی
۶۷	۱- کثرت‌گرایی
۷۱	۲- حصر‌گرایی
۷۲	۳- شمول‌گرایی
۷۳	ملاک‌های داوری درباره حقانیت ادیان

پیشگفتار

فصل اول: نبوت

درس اول: چرا نبوت؟--۱۱

۱۲	هدف بعثت انبیاء
۱۲	الف) دیدگاه متکلمان
۱۴	ب) دیدگاه حکیمان
۱۵	ج) دیدگاه قرآن
۱۶	۱- هدایت تشریعی مردم
۱۷	۲- تعلیم مردم
۱۷	۳- اصلاح تحریف‌ها
۱۷	۴- رفع اختلافات دینی
۱۷	۵- قضاوت
۱۸	۶- حکومت
۱۹	۷- تذکر دادن
۱۹	۸- انذار و تبشیر
۲۰	۹- مبارزه با ظلم و فساد
۲۰	پرسش‌هایی درباره متن
۲۱	برای پژوهش و تفکر
۲۱	یادداشت‌های درس اول

درس دوم: علت اقبال آدمی به دین--۲۳

۲۴	۱- حقیقت‌جویی
۲۵	۲- تنهایی
۲۶	۳- خیرخواهی و عصمت‌جویی
۲۷	۴- توجیه‌پذیری امور شگفت‌انگیز
۲۸	۵- معمای مرگ
۲۹	۶- بی‌عدالتی
۳۰	نابرابری در سرمایه‌های نخستین
۳۱	۷- عدم شناخت انسان
۳۲	۸- احساس استعلا

درس ششم: علم و دین - ۹۹

۱۰۰	منزلت علم نزد ادیان
۱۰۰	علوم تجربی
۱۰۲	دو سوی افراط و تفریط
۱۰۳	علل شکست علم گرایی
۱۰۴	نسبت علم و دین
۱۰۵	یک. علم و دین دو نهاد متعارض (تعارض)
۱۰۵	راه حل های تعارض
۱۰۷	دو. علم و دین دو نهاد متمایز و بیگانه (تمایز)
۱۰۸	اشکال این نظریه
۱۰۸	سه. علم و دین دو نهاد مکمل (تعاضد)
۱۱۰	پرسش هایی درباره متن
۱۱۰	برای پژوهش و تفکر
۱۱۱	یادداشت های درس ششم
۱۱۳	خواندنی های برگزیده فصل اول

فصل دوم: امامت

درس هفتم: امامت در اسلام - ۱۲۱

۱۲۲	۱- مبانی امامت
۱۲۴	۲- پس از نبوت
۱۲۵	۳- مرجعیت در اسلام
۱۲۸	۴- مرجعیت دینی
۱۳۰	۵- پرسش هایی درباره متن
۱۳۱	۶- برای پژوهش و تفکر
۱۳۲	۷- یادداشت های درس هفتم

درس هشتم: ولایت و خلافت در اسلام - ۱۳۵

۱۳۶	۱- ولایت در قرآن
۱۳۸	۲- دیدگاه اهل سنت
۱۳۹	۳- اهمال نص
۱۴۱	۴- دیدگاه تشیع
۱۴۲	۵- ۱- دلیل عقلی
۱۴۲	۶- ۲- دلیل نقلی

۷۴	۱- عقلانیت
۷۴	۲- معجزه
۷۵	۳- تنصیف انبیاء پیشین
۷۵	۴- پویایی با حفظ اصول
۷۵	۵- عدم تعارض گزاره های داخلی
۷۶	۶- داشتن الگوی عملی و عینی کامل
۷۶	۷- جهانی و همه جانبه بودن تعالیم
۷۶	۸- پاسخ گوئی
۷۷	۹- تقدس، تعهد آفرینی و اخلاق سازی
۷۷	۱۰- جمع شواهد رائن
۷۹	پرسش هایی درباره متن
۷۹	برای پژوهش و تفکر
۸۰	یادداشت های درس چهارم

درس پنجم: رقیبان - ۸۱

۸۴	ویژگی ها و مبانی نظری مدرنیته
۸۱	۱- انسان محوری (امانیسم)
۸۶	۲- سکولاریسم
۸۷	علل و عوامل ظهور سکولاریسم
۸۷	۱- محتوای متون دینی موجود
۸۸	۲- فقدان قوانین اجتماعی و حکومتی در مسیحیت
۸۸	۳- فساد مالی و اخلاقی در کلیسا
۸۸	۴- جزمیت، مصونیت و خشونت کلیسا
۹۰	۳- لیبرالیسم
۹۱	مبانی و ارزش های لیبرالیسم
۹۱	۱- فردگرایی
۹۲	۲- آزادی
۹۲	۳- عقل گرایی
۹۲	۴- عدالت و برابری حقوق انسان ها
۹۲	۵- تساهل
۹۶	۴- علم گرایی
۹۶	پرسش هایی درباره متن
۹۷	برای پژوهش و تفکر
۹۷	یادداشت های درس پنجم

فصل سوم: دوران غیبت معصوم علیه السلام درس یازدهم: اجتهاد--۱۸۱

۱۸۲	سنت اجتهاد
۱۸۲	تعریف اجتهاد
۱۸۳	ویژگی های اجتهاد
۱۸۳	۱- غیرانحصاری بودن اجتهاد
۱۸۳	۲- بازبودن باب اجتهاد
۱۸۴	۳- ضابطه مندی اجتهاد
۱۸۵	۴- پویایی اجتهاد
۱۸۶	حجتیت اجتهاد
۱۸۶	تقلید چیست؟
۱۸۷	اختلاف فتاوا و مسئله و ثبات واقعیت
۱۸۸	پرسش هایی درباره متن
۱۸۹	برای پژوهش و تفکر
۱۸۹	یادداشت های درس یازدهم

درس دوازدهم: ولایت فقیه--۱۹۱

۱۹۲	تاریخ بحث
۱۹۲	ادله نقلیه و ایت فقیه
۱۹۳	ادامه نبوت و ائمه
۱۹۳	روایات نصب فقهائین و ولایت
۱۹۴	الف) نامه امام زما. علیه السلام
۱۹۴	ب) حدیث امام صادق علیه السلام
۱۹۵	روح حاکم بر شریعت اسلامی
۱۹۶	گستره ولایت
۱۹۷	اهداف حکومت دینی
۱۹۸	حکومت دینی و مردم سالاری
۲۰۱	پاسخ به چند سؤال
۲۰۴	پرسش هایی درباره متن
۲۰۴	برای پژوهش و تفکر
۲۰۵	یادداشت های درس دوازدهم
۲۰۹	خواندنی های برگزیده فصل سوم

۱۴۴	یادداشت کتاب شناسی
۱۴۵	پرسش هایی درباره متن
۱۴۵	برای پژوهش و تفکر
۱۴۶	یادداشت های درس هشتم

درس نهم: ولایت معنوی و عرفانی--۱۴۹

۱۵۰	مراتب ولایت معنوی
۱۵۱	۱- صبر و استقامت در عبودیت
۱۵۱	۲- یقین
۱۵۲	۳- تسلط بر نفس و ری آن
۱۵۳	۴- تصرف در مومن
۱۵۳	۵- ولایت تکوینی
۱۵۴	۶- ولایت باطنی
۱۵۴	۷- خلافت کبری
۱۵۵	جایگاه اهل بیت علیهم السلام در نظام هستی
۱۵۶	رابطه ولایت با توحید
۱۵۶	یادداشت روایی
۱۵۶	پرسش هایی درباره متن
۱۵۹	برای پژوهش و تفکر
۱۶۰	یادداشت های درس نهم

درس دهم: خورشید پنهان--۱۶۳

۱۶۳	پیشینه نظریه امام غایب
۱۶۴	نظریه مهدویت در ادیان آسمانی
۱۶۵	فلسفه و حکمت غیبت
۱۶۷	مفهوم ولایت امام غایب
۱۶۸	موانع ظهور
۱۶۹	علائم ظهور
۱۷۰	رجعت
۱۷۲	پرسش هایی درباره متن
۱۷۲	برای پژوهش و تفکر
۱۷۳	یادداشت های درس دهم
۱۷۴	خواندنی های برگزیده فصل دوم

به نام آنکه جان را فکرت آموخت اللهم عرّفنی حجتک

پیشگفتار

بعد از استیصال خوبی که از کتاب «اندیشه اسلامی ۱» با رویکرد نیازمحور و انتخاب آن به عنوان تنها کتاب درسی برتر در جشنواره ملی «دانش یار» (ویژه تولیدات کمک آموزشی استادان معارف اسلامی) شایسته ادامه مسیر و نگارش اندیشه اسلامی ۲ با رویکرد نیازمحور ضروری می نمود؛ از این رو بر آن بدم تا با توجه به پرسش های پرشمار دانشجویانی که در طی سال های گذشته در سراسر کشور درس اندیشه ۲ را گذرانده اند کتاب را بازبینی و بازنویسی نمایم. خوشبختانه طرح نیازمحور نیز بعد از گذشت چند سال از اجرای آن، پخته تر شده و بیشتر مورد استقبال دانشجویان و استادان واقع شده است. این کتاب براساس فصول تعیین شده توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی برای درس اندیشه اسلامی ۲ با سه محور کلی نبوت، امامت و ولایت فقیه، نگارش یافته و البته مباحث حاشیایی مستحدثی نیز بنابر نیاز و سؤال دانشجویان در آن گنجانده شده است.

در اینجا لازم است همه خواهش های هفده گانه ای را که خدمت استادان محترم در پیشگفتار جلد اول و همه تذکرات چهارده گانه ای را که به دانشجویان عزیز در آن نهمین دهمه داشتیم دوباره گوشزد کنم و تقاضا کنم که قبل از تدریس یا تدریس این کتاب، آن نکات را ملاحظه فرمایند و ضمناً خاطر نشان کنم که در نگارش این کتاب از اکثر کتاب های اندیشه اسلامی ۲ و معارف اسلامی ۲ سال های قبل که نویسندگان محترم، دانشمندان بزرگوار، آقایان علیرضا امینی، محسن جوادی، جعفر سبحانی، حسین عزیزی، علی غفارزاده، محمد محمدرضایی، احمد واعظی، حسن یوسفیان و... به رشته تحریر درآورده اند، استفاده شایانی کرده ام که در آخر هر درس بعضی از آن ها را متذکر شده ام. جا دارد در مقدمه نیز سپاس و امتنان خود را از آن پیش کسوتان اعلام دارم.

از خدا می‌خواهم توفیق بازنویسی این دو کتاب را در سال‌های بعد با توجه به پیشنهادها و انتقادهای سازنده دانشجویان و استادان به بنده مرحمت فرماید و تقاضا دارم برای اصلاح چاپ‌های بعدی این کتاب‌ها نویسنده را رهین منت خود قرار دهند و نکات لازم را خاطر نشان شوند.

جا دارد از همه کسانی که در نگارش این کتاب، بنده را یاری فرموده‌اند خصوصاً جناب آقای دکتر شمعی که ویراستاری و روان‌نویسی آن را به عهده گرفته‌اند، سپاسگزاری کنم. همچنین از حجه‌الاسلام والمسلمین آکوچکیان، جناب آقای دکتر طریقت‌پور، سرکار خانم دکتر یآوری ... که نکات ارزشمندی را خاطر نشان شدند، متشکرم و دست مریزاد می‌گویم به جناب آقای ... مد مغروری، طراح هنرمند جلد کتاب، سرکار خانم ناعم اصفهانی، حروف‌چین و صفحه‌آرا و سرکار خانم رفیعیان و دوستان «انتشارات حدیث راه عشق» به خاطر زحماتی که برای چاپ بهتر این کتاب متحمل شدند. اجر همه این عزیزان با خداوند منان.

رود بر رهروان دیار یار باد

حسن مطیع

۱ آذر ماه ۱۳۹۶